

NASTANAK I PERSPEKTIVA ODJELA ZA POMORSTVO

Postupnim razvitkom pomorskog prometa pojavila se potreba za obrazovanjem na fakultetskoj razini. Organiziran je Međufakultetski studij za pomorski promet, koji su zajednički izvodili Ekonomski fakultet, Tehnički fakultet i Viša pomorska škola (svi iz Rijeke), a završilo ga je 39 diplomanata. Iako je to bio prvi korak visokostručne naobrazbe tehnologa prometa, takvo rješenje nije zadovoljilo subjekte pomorskoga gospodarstva, te se 1978. godine osniva Fakultet za pomorstvo i saobraćaj, koji poslije dobiva naziv Pomorski fakultet u Rijeci. Osim naobrazbe za tradicionalna pomoračka zvanja (nautički i brodstrojarski smjer te smjer pomorskih komunikacija i brodske elektronike) Pomorski fakultet ustrojio je tzv. kompelementarne sadržaje drugih prometnih grana, što *eksplicite* upućuje na logično i neizbježno evoluiranje profila tehnologa pomorskog prometa. Smjerovi na kojima su diplomirali inženjeri pomorskog prometa (VŠS i VSS) bili su: ekonomski, elektro-željeznički, tehnološko-organizacijski, tehnološko-lučki, željeznički, oceanski ribolov i tehnologija prometa. Pomorski fakultet u Rijeci tijekom pola stoljeća djelovanja obrazovao je više od 7.400 pomorskih stručnjaka, od čega više od 530 diplomanata iz inozemstva. Akademski stupanj magistra znanosti steklo je 90 postdiplomana, a akademski stupanj doktora znanosti 27 doktoranta. Odlukom Upravog vijeća Sveučilišta u Rijeci Pomorski fakultet prestaje djelovati 1. listopada 1998. godine, te se statusno i programski razdvaja na Odjel za pomorstvo Sveučilišta u Rijeci i Visoku pomorsku školu u Rijeci.

Status Odjela

Odjel za pomorstvo utemeljen je 1. listopada 1998. godine kao ustrojbeni jedinica Sveučilišta u Rijeci koja sudjeluje u izvedbi sveučilišnih studija, te ustrojava i izvodi znanstveni, nastavni i visokostručni rad u znanstvenom polju Tehnologije prometa i transporta. Preciznije, na području visokog obrazovanja djelatnosti Odjela jesu:

- ustrojavanje i izvođenje sveučilišnih dodiplomskih i poslijediplomskih studija iz pomorstva
- znanstvenoistraživačka djelatnost i visokostručni rad u znanstvenom polju Tehnologije prometa i transporta, te srodnih znanstvenih polja i područja koja su u funkciji navedenoga
- visokostručni rad u pomorstvu (izrada elaborata, studija, ispitivanja, stručnih projekata, provedba nadzora, davanje stručnih mišljenja i sl.).

U pravnom smislu, Odjel ima status podružnice temeljem čl. 9. Zakona o ustanovama, te je upisan u Sudski registar ustanova kod Trgovačkog suda u Rijeci i Upisnik visokih učilišta Ministarstva znanosti i tehnologije. Odjel nije pravna osoba, te njegovom djelatnošću i poslovanjem prava i obveze stječe Sveučilište u Rijeci. Dosadašnji je rad rukovodstva i stručnih službi bivšeg Pomorskog fakulteta omogućio kontinuirani proces transformacije nekadašnje visokoškolske ustanove. Ugovorom između Sveučilišta u Rijeci i Visoke pomorske škole uređena su međusobna prava i obveze u raspodjeli imovine i financijskih sredstava, te korištenja prostora, opreme, knjižnog fonda i usluga stručnih službi. Protekla akademska godina (1998./1999.) bila je samo prijelazno i relativno kratko razdoblje novog djelatnog i organizacijskog ustrojstva u okviru Sveučilišta u Rijeci. Činjenica je da je gubitak fakultetskog naziva ovoga sveučilišnog studija izazvao u redovima studenata i nastavnika, ali i u široj javnosti, negativan psihološki učinak, koji je izašao iz okvira terminološke dileme. Očekivati je da će odjelski ustroj (prema uzorima iz visokorazvijenih zemalja, npr. iz SAD-a) s vremenom saživjeti i postati prepoznatljiva kategorija.

Temeljna pretpostavka u funkcioniranju Odjela ispunjena je donošenjem Pravilnika Odjela odlukom Upravnog vijeća Sveučilišta u Rijeci. Njime je regulirana cjelokupna djelatnost, pravni položaj, zastupanje, predstavljanje, ustroj, organiziranje studija, rješavanje pitanja studenata, nastavnika i suradnika te opći akti.

*Studenti druge godine i
nastavnik Odjela za
pomorstvo na satu
matematike*

Zadaci Odjela

Pred Odjelom stoje sljedeći zadaci:

Revidirati nastavni program dodiplomskog studija radi reafirmacije svih pet znanstvenih disciplina u domeni tehnologije pomorskog prometa: navigacije u pomorskom prometu, tehnologije i organizacije prijevoza, tehničke eksploatacije sredstava u pomorskom prometu, tehnike i sigurnosti pomorskog prometa, tehničke eksploatacije i infrastrukture pomorskog prometa. U višim godinama sveučilišnog studija većim brojem izbornih kolegija ili modularnim sustavom provesti kvalitativno prestrukturiranje postojećega nastavnog programa.

Ubrzati postupak ustrojavanja poslijediplomskoga znanstvenog studija iz znanstvenog polja Tehnologije prometa i transporta. Nastavak tradicije (od prve generacije poslijediplomanata iz akademske godine 1982./1983.) ne proizlazi samo zbog formalne mogućnosti, već to jedna od temeljnih pretpostavki opstojnosti ove ustanove. Prijedlog nastavnog programa poslijediplomskog studija istoimeno je povjerenstvo već izradilo, te sukladno preporukama Nacionalnog vijeća za visoku naobrazbu treba utvrditi parametre izvrsnosti i kritične brojeve nastavnika, kako bi prošao provjeru i verifikaciju.

Ustrajati na kontinuitetu politike upisnih kvota, tj. godišnjim upisom od 120 studenata potvrditi svrsishodnost i afirmativnost profila tehnologa pomorskog prometa. Prema podacima iz Zavoda za zapošljavanje Područna služba Rijeka (gdje većina diplomanata traži zaposlenje) broj nezaposlenih raste, što je posljedica opće recesije, pa tako i u pomorskom gospodarstvu. Međutim, iz povijesti je poznato da upravo u takvim kriznim vremenima upravo intelektualne snage iznose čitave države iz gospodarske krize. Stoga smatram da će dio tog tereta u širokom rasponu gospodarskih podsustava u pomorstvu i njegovim pratećim djelatnostima, na sebe preuzeti novi naraštaji diplomiranih inženjera pomorskoga prometa. U trećem tisućljeću oni će biti pripremljeni za znanstveni i visokostručni rad te vrhunsko tehnološko stvaralaštvo u pomorskom gospodarstvu Hrvatske, u državnoj upravi kao inspektori sigurnosti plovidbe, kao nastavnici u srednjim školama, kao nastavnici i znanstvenici na fakultetima i veleučilištima, kao znanstvenici u institutima, te u praksi kao međunarodni otpremnici, pomorski agenti, pomorski i kopneni vozači, u vanjskotrgovinskim organizacijama, kontrolnim kućama, osiguravajućim društvima itd.

Posebnu pozornost usmjeriti kadrovskoj komponenti, kao i poboljšanju prostornih uvjeta i opreme koju Odjel dijeli s Visokom pomorskom školom. Trideset sedam zaposlenika od kojih je deset u punom radnom vremenu (uključujući dvije znanstvene novakinje), a 27 u kumulativnom radnom odnosu, čine solidnu pretpostavku za sigurnu budućnost. Pozitivne su naznake globalno opredjeljenje pomlađivanja zaposleničke strukture na Hrvatskim sveučilištima. Međutim, uz to što Odjel sa svojim nastavnicima i suradnicima može udovoljiti

visokim kriterijima znanstveno-nastavnog procesa, smatram da bi se neki kolegiji mogli slušati i na nekim drugim budućim odjelima Sveučilišta u Rijeci, što bi umnogome racionaliziralo i podignulo kvalitetu studiranja.

Neupitna je odgovornost i zadaća nastaviti pedesetogodišnju tradiciju visoke naobrazbe u pomorstvu. Odjel za pomorstvo mora to činiti u novim okolnostima začetim transformacijom Sveučilišta u Rijeci. Dugogodišnju suradnju sa subjektima pomorskoga gospodarstva potrebno je i dalje njegovati i unaprjeđivati, te nastaviti ulagati zajedničke napore za nabavkom najsuvremenije didaktičke opreme. Na državnoj razini treba, na korist Odjela, surađivati s ovlaštenim ministarstvom i s HAZU-om što se tiče ostvarivanja znanstvenoistraživačkog rada u pomorstvu. Na mjesnoj razini valja uspostaviti suradnju s relevantnim upravnim tijelima Primorsko-goranske županije i Grada Rijeke.

Odjel za pomorstvo, na prijelazu u 21. stoljeće, može sa svojim znanstveno-nastavnim potencijalom na regionalnoj, ali i na državnoj razini dati vrhunski doprinos na području tehnologije pomorskoga prometa. Organizirana znanstvena istraživanja te bogata izdavačka djelatnost (npr. suizdavaštvo časopisa *Pomorstvo*) pokazuju da se znanstvena misao njeguje gotovo samo na Sveučilištu. Time raste uloga Sveučilišta u Rijeci, ali i njegoa odgovornost za razvitak riječke regije u cjelini.

Dr. sc. Hrvoje Baričević

*Nastavnici i znanstvenici
Odjela za pomorstvo
1999. godine*